

Reformo iz lastne moči!

Po kratkih izjavah ministrskega predsednika in zastopnikov Hrvatov v naši skupni vladi o potrebnih gospodarskih in socialnih reformah v naši državi je za obliko in vsebino teh reform vstalo v vseh krogih veliko zanimanje.

Politične organizacije in njihovi predstavniki so bili nenadoma postavljeni pred nova vprašanja, s katerimi se doslej niso dosti pečali, vsaj mnogo manj, kakor bi se zaradi interesov narodnih množic morali. Gospodarski krogi, ki so dejansko doslej tudi vso politiko imeli v zakupu, so se s političarji vred čutili nekako presenečene in neprijetno dirnjene. Delavske strokovne organizacije, ki delavstvo vzgajajo v protikapitalistični miselnosti, se niso mogle iznebiti bojazni, da bi isti krogi, ki so doslej vodili družbo, odločevali tudi pri napovedanih novih reformah. Bala so se, da bi bil red v gospodarskem življenju naše države le nov način izkoriščanja delovnih stanov in da bi tako samo podaljšal življenje sedanjemu krivičnemu kapitalističnemu gospodarskemu redu.

Iz časopisnih člankov, razprav in zaključkov smo z lahkoto razbrali, da nikjer ni pravega pojmovanja tistega novega reda, ki so ga odločilni faktorji hoteli napovedati. Zdi se celo, da ti sami niso prav dobro vedeli, kaj prav za prav hočejo.

Vendar iz splošnega zanimanja nedvomno sledi, da je spoznanje o nevzdržnosti kapitalističnega gospodarskega reda prešlo iz delavskih tudi med druge sloje naroda in da se odločilni faktorji zavedajo, da bo nevzdržnemu položaju v doglednem času vendar treba za vsako ceno napraviti konec. Pokopali bomo liberalizem, zavrgli kapitalistično gospodarstvo, uveljavili širokim slojem delavnih ljudi bolj pravično ureditev.

Kdaj bo to in kakšna bo ta ureditev? Naše odkrito mnenje je, da bi bilo prezagodaj in za delavstvo zelo škodljivo, če bi nova ureditev prišla v takih razmerah, kakor jih gori opisujemo. Novi red, ki naj bo dober in pravičen, mora prihajati iz organiziranih delavskih vrst, v kolikor se nova ureditev tiče delavskega stanu.

Zato je treba, da delavci sami poznajo temelje napovedanega korporativnega ali stanovskega reda. Sami morajo pregledati njegove pozitivne in negativne strani. Sami morajo spoznati, da je to zanje in za pravičnejšo družbo edini izhod iz sedanjega splošnega gospodarskega nereda. Kar moč se morajo vsi strniti okrog enotnega stanovskega programa in ga sami uveljaviti pri presnavljanju. Novi red mora v njih preje duhovno dozoreti, morajo ga delavci s pametjo in s srcem sprejeti, morajo tako biti nanj pripravljeni. Kadar pride, morajo vedeti, kaj jim prinaša, kakšne koristi bodo imeli od njega.

Zveza združenih delavcev se že peto leto trudi, da bi med delavstvom ustvarila spoznanje prihajajoče bodočnosti. S svojim programom pripravlja delavstvo na stanovsko družbo in ga zanjo usposablja. Nekaj tisočev jih je že, ki so ta program za svoj sprejeli in ga propagirajo med ostalimi deset-tisoči delavstva. Vendar se zaveda, da je treba za njegovo zmago še velikih priprav in neprestanega dolgotrajnega dela. Zato poziva svoje članstvo in svoje organizacijske skupine k neumornemu delu, da bi v bodoči družbi v delavskem stanu krmarili usposobljeni delavci sami. Poudarja brez prikrivanja, da bi bil stanovski red, ustvarjen od zgoraj in od ljudi, ki vodijo

„Pustare, kaparaši in risari“

Problem poljskih sezonskih delavcev na pustarah državnega posestva Belje je zlasti zadnje čase postal vedno bolj pereč. Da bi se ta problem in vprašanja, ki so z njim v zvezi, čim temeljiteje proučila, je CSRK sklical v Osjeku konferenco predstavnikov vseh delavskih zbornic. Konferenca je pričela z delom 3. pr. m. dopoldne v prostorih Delavske zbornice v Osjeku. Konferenco so se udeležili: gg.: Zarija Popović, tajnik CSRK iz Beograda, dr. Zvonimir Vinković, tajnik Delavske zbornice v Zagrebu, od delavske zbornice v Novem Sadu Vasilije Besermenji, v imenu Delavske zbornice v Ljubljani Andrej Hafner. V imenu podružnice Jugorasa s teritorija Baranje Spasoje Odavić, podružnico HRSA je zastopal Vilim Božo, a državno posestvo je zastopal na tej konferenci ing. Lujo Prohaska, šef kmetijskega odelanja.

Da bi se ugotovil način postopanja s sezonskimi delavci na državnem posestvu, da bi se proučile pritožbe s strani delavcev, ki so zadnje čase v vedno večjem številu prihajale na naslov raznih strokovnih organizacij, je predlagal g. Besermenji, da člani konference osebno obiščejo nekaj pustar državnega posestva, ker samo na ta način bo mogoče napraviti zaključke, če so pritožbe delavcev utemeljene in pod kakršnimi pogoji sezonski delavci na posestvu delajo. Predlog g. Besermenji-ja je bil soglasno sprejet.

Udeleženci konference so obiskali pustare (in pristave) Kokolovac, Brestovac, Jasenovac, Širine in Mece, odkoder so se po celodnevem ogledu vrnili v Osjek. Na zgoraj omenjenih pustarah so zaposleni sezonski delavci in sicer Slovenci — Prekmurci po številu ca 1300, Medjimurci in Slavonci. Vseh sezoncev je na posestvu okrog 3000.

Konferenca je ugotovila naslednje:

1. Državno posestvo Belje nabira po svojih že vnaprej določenih takozvanih »kaparaših« (polirjih) sezonske delavce iz leta v leto.
2. Pri sklepanju pogodbe, isto v imenu delavca podpisuje »kaparaš« (tisti, ki nabira sezonce), a pri odhodu na delo že sprejete pogoje podpisuje vsaki delavec.
3. Posamezni »kaparaš« dobiva kot nagrado za to, da vnese delavca v spisek sezoncev od delavcev znesek Din 10.— do 15.—, kljub temu, da ta nagrada ni predvidena v pogodbi.
4. Hrana in organizacija kuhinje v vseh pustarah je izključno odvisna od kaparaša in njegove rodbine, kateri upravlja in vodi kuhinjo in prav tako čuva dobljeni material od uprave Belja, dokler ga ne potroši, kljub temu, da to ni po pogodbi predvideno, niti po upravi posestva odobreno.
5. Material za kuhanje, a posebno mast, je spravljen v prostorih, kjer stanuje kaparaš in njegova rodbina.
6. Vso oblast nad delavci in neposredno nadzorstvo nad delavci ima kaparaš, ki sploh ničesar ne dela, temveč skrbi, da se izvršujejo navedbe uprave.
7. Delavci so le neradi in z gotovim strahom dajali informacije, a čisto se tudi izmikali odgovoru, če je bil v bližini kaparaš, ali njegov sorodnik, ali pa kdo od uprave posestva.
8. Delavske knjižice čuvajo kaparaši, a ne uprava posestva.

kapitalistično družbo, samo videz brez prave notranje vsebine.

Zato delavci, organizatorji ZVD, zavijajte rokave in brez prestanka delajte za razmah naše stanovske organizacije, za propagando za naš stanovski program. Pridno ga študirajte sami in skrbite, da ga bodo spoznali kar moč vsi delavci. Kadar bomo z njimi po ogromni večini hotenja v programu in spoznanju, bomo novi red uveljavili brez napovedi od zgoraj. Naš stanovski program zahteva reformo družbe iz lastnih moči vseh delavskih stanov.

9. Posebne privilegije uživajo kaparaši, kot n. pr., da imajo posebno stanovanje, pa tudi posebno hrano za sebe in svojo rodbino.

10. Delavcem se kuha, dvakrat ali največ trikrat meso v tednu, a obroki mesa so taki, da poedinec ne dobi niti 70 dkg mesa na teden, kakor je predvideno s pogodbo. (Po pogodbi je predvideno 10 dkg mesa dnevno.)

11. Cela organizacija hranjenja sezonskih delavcev je takšna, da je praktično nemogoče kontrolirati delo kaparaša in kuhinje v pogledu začimb od dodatka 0.35 din, katere uprava daje za vsakega delavca po pogodbi. Delavci nimajo svojih zaupnikov, kateri bi mogli kontrolirati izvršenje pogodbe ali pa delo kaparaša v pogledu hranjenja.

12. Delavci dalje ne dobivajo v pogodbi predvideno količino mleka 0.25 l na dan, ampak se ta količina dobiva približno 2 do 3 krat na teden. Mleko deli kuhinja. Na pustari Brestovac pa delavci dobivajo mleko le enkrat na teden na mesto večerje.

13. Ugotovljeno je, da delavci niti na eni pustari ne dobivajo predvidene količine za hrano.

14. Ugotovljeno je, da delavci po trije in celo štirje spijo na dveh sestavljenih posteljah in da morajo delavci imeti vsak svojo posteljnino, kljub temu, da je večina nima.

15. V gotovih pustarah v istih prostorih in to v Sokolovcu, Brestovcu in Jasenovcu stanujejo, postelja pri postelji poročeni pari in pa dekleta, dalje v istih prostorih, fantje, dekleta in poročeni pari, katerih postelje so postavljene tik ena do druge.

16. Posamezni kaparaši organizirajo »risare« (delavce) kuhinje v lastni režiji

in so te kuhinje brez vsake kontrole, kot je to bilo ugotovljeno na pustari Širine.

17. Delavci, ki zbole, stanujejo in bolujejo v istih prostorih, kjer stanujejo tudi drugi delavci. Uprava posestva nima posebnih prostorov za obolele delavce.

18. Na večini pustar ni urejenih prostorov za pranje niti za kopanje.

19. V prostorih, kjer delavci stanujejo, ni peči.

20. V zapisniku je ugotovljeno, da oboleli delavci tudi po 8 dni leže v barakah brez zdravniške pomoči in skrbstva.

21. Uprava državnega posestva Belje plača dnevničarje, sezonske delavce, po sistemu dveh kategorij in sicer: sposobne delavce za košnjo in težja dela 15.— din, a manj sposobne in ženske delavce 13.— din s hrano in stanovanjem v skupni baraki in s hrano v režiji posestva pod upravo kaparaša in njegovih rodbinskih članov.

22. Akord je prenizko plačan, ker delavec, ki dela od mraka do mraka, to se pravi 14 in še več ur na dan, zasluži le Din 15. do 20.

23. Delovni čas dnevničarja je 12 ur, medtem ko delovni čas akordanta ni omejen, ampak delavci delajo do fizične onemoglosti.

24. Že 1937 leta je ugotovljena minimalna mezda z zakonom od din 2.— na uro, a od takrat je draginja porasla, pa kljub temu poljski delavci sezonci ne zaslužijo povprečno dveh dinarjev na uro.

25. Baza za dnevnice in akordno delo ni v soglasju z minimalno mezdo odredeno za ostale delavce v Dunavski banovini.

Ugotovitve konference so tako kričeče in žalostne, da je odveč vsaka pripomba.

Slovenski del. romarski dan

Naše strokovne edinice, naši okrožni odbori pa tudi naši posebni zaupniki so pridno na delu za lepo izvedbo romarskega dne na Mali Šmaren.

Iz vseh krajev dobiva centrala poročila o tih pripravah, ki zavzemajo vedno širši obseg in vedno bolj podrobna določila. Podružnice s podružnicami stopajo v neposredne stike in se dogovarjajo o načinu izvedbe tega našega versko-organizacijskega tabora.

Pripravljajo se delavci iz Slovenske Krajine, da skupaj z viničarji v znamenju prave verske manifestacije obiščejo Jeruzalem. Mariborsko okrožje s svojimi podružnicami ima s pripravami za romanje na Gorco polne roke dela. Trboveljski rudarji preudarjajo skupno z zagorskimi in s tekstilci iz Litije ter z lesnim delavstvom iz Sevnice, kako bi boljše poudarili na Mali Šmaren vernost slovenskega delavstva. Podružnica v Šiški je poverjena z nalogo prireditve na Šmarni gori, kamor romata kranjski in ljubljanski okraj. Kamniško okrožje v podrobnosti priprav-

lja božjepotne manifestacije na Homcu. Delavstvo iz jeseniških železarn in rodeljskega okraja bo v organizacijski izvedbi prireditve v Ljubnem pri Brezjah izpričalo svojo staro preizkušeno organizacijsko sposobnost.

Tudi drugi kraji vsak zase v podrobnosti pripravljajo svoje delavske vrste za dostojno izvedbo splošnega slovenskega delavskega romarskega dne. Mali Šmaren nas bo zato v tisočih in tisočih združil pri Marijinih svetiščih. Tam bomo izpovedali svojo vero v Boga, izpričali svojo vdanost Materi božji in svoje zaupanje v Njeno pomoč in v božje varstvo. Enega duha bomo tako ta dan vsi verni slovenski delavci, pri Mariji strnjeni, med seboj edini, molili za svoj stan, za svoj narod in njegovo vodstvo. Slovenski delavski romarski dan bo tako letošnja naša najlepša, najbolj mogočna, pa v teh težkih časih tudi najbolj potrebna delavska prireditev. Delavec, ki se narodu še ni odtujil in ki križa ni zatajil, bo ta dan z nami romal in z nami prosil za naše skupne cilje.

Čestitke ZVD prevzvišenemu škofu dr. Gregoriju Rožmanu

V nedeljo dne 4. t. m. je Ljubljana slovesno proslavila 10 letnico prevzvišenega škofa dr. Gregorija Rožmana. Slovesnosti se je udeležila tudi ZVD po svojih zastopnikih. Poleg drugih centralnih organizacij v Sloveniji je tudi zastopstvo ZVD izreklo iskreno čestitko vladiki in povdarilo željo, da se uresniči njegova zamisel enotnosti katoliškega slovenskega naroda in zlasti slovenskega katoliškega delavstva, naj Bog blagoslovi njegovo veliko prizade-

vanje, da se Katoliška akcija izvede prav do zadnje vasi in prav do srca zadnjega Slovenca ter naj mu ljubi Bog pomaga pri graditvi novega semenišča, ki bo enako vreden spomenik Jegličevih zavodov v št. Vidu. Prevz. se je za čestitke zahvalil in se prav do podrobnosti zanimal za napredek naše organizacije. Ob slovesu je izrazil svoje veselje nad našim delom in napredkom ter izročil poseben pozdrav in blagoslov vsem delavcem v naši organizaciji.

Inž. Jože Sodja, predsednik OUZD:

Vprašanje decentralizacije delavskega zavarovanja

Ostati mora enotna zakonodaja

Že iz cit. čl. 2 uredbe moremo zaključiti eno, kar se je mnogo razpravljalo, namreč, da pričujoča uredba sama priznava potrebo enotne zakonodaje za delavsko zavarovanje. Največji interes na enotni zakonodaji ima država sama, — saj celo vse evropske države po svojem delavskem uradu v Ženevi žele, da ustvarijo skupna načela delavskega zavarovanja, — kajti od take enotne zakonodaje v državi, bodo imeli največjo korist delavci sami. Korist je vsakomur takoj jasna, če samo pomislimo, da imamo delavce, ki delajo in ki še bodo delali v različnih delih naše države, in kaj bi bilo, če bi bili zavarovani v posameznih pokrajinah pod različnimi pogoji. Razne neugodne rente in onemoglostne rente za delavca, ki je v svojem življenju mnogo emigriral iz pokrajine v pokrajino, zlasti podkrepljuje zahtevo po enotni zakonodaji.

Istočasno za vso državo

Poudariti je treba že takoj od začetka, da je popolnoma zgrešeno, ako bi gledali njegovo reorganizacijo samo s slovenskega stališča, to se pravi, želeli odcepiti od njega in pri tem gledali samo na to, da zavarujemo v maksimalni meri vse svoje koristi, ko imamo istočasno tudi druge pokrajine, ki žele isto in s katerimi smo bili na našo škodo ali korist združeni v centralni ustanovi — v SUZOR-u.

Zato mora biti decentralizacija delavskega zavarovanja oziroma SUZOR-a izvedena istočasno z ustanovitvijo novih avton. del. zavarovalnic za vso državo naenkrat in ne za eno pokrajino preje kot za drugo. Pri tem moramo priznati, da so Hrvatske z ozirom na avtonomijo banovine Hrvatske mnogo na boljšem, kajti v duhu uredbe o prenosu poslov soc. politike in narodnega zdravja na banovino Hrvatsko, zlasti po čl. 8, je zanje pravno, del SUZOR-a, oziroma krajevni organi SUZOR-a, ki spadajo v hrvatsko področje, že odcepljeni. To je dejstvo, ki ga nihče ne izbrlje. Ako pa praktična izvedba dosedaj še ni bila izvršena, moramo poudariti, da je to samo na škodo celokupnemu delavskemu zavarovanju, kajti spori, ki so nastali z zavlačevanjem izvedbe te uredbe in pa deficit pri mnogih okrožnih uradih so tudi delno v zvezi s to počasnostjo. Čim dalje se bo odlašalo s praktično izvedbo tega, kar je uredba o prenosu poslov social-

Dodati pa je treba še, da je država pri novi ureditvi upoštevala načelo gospodarske enotnosti za celo državo, in ker je delavsko zavarovanje tesno povezano z gospodarstvom, mora tudi del. zakonodaja ostati enotna za celo državo, sicer bo sledila škoda tako za državo kakor za zavarovance.

Mislím, da ne pretiravam, če rečem, da so tudi Hrvatske, katerim se je neupravičeno predbacivalo, da nočejo enotnih principov v soc. del. zavarovanju, sprejeli načelo enotne in edinstvene zakonodaje za celo državo in da torej o kaki decentralizaciji v tem smislu ni govora. Ko smo tako poudarili prvenstvene interese države in zavarovancev, ki so v tem, da ostane zakonodaja enotna in edinstvena za celo državo, oglejmo si problem SUZOR-a kot takega.

ne politike na banovino Hrvatsko glede SUZOR-a določila oziroma nakazala, in ker zahteva ogromna večina vseh interesentov v državi, tem večja bo materialna škoda za delavsko zavarovanje in država se bo lahko lepega dne (morda to ni daleč) znašla pred težko konstatacijo, da grozi n. pr. bolniški panogi absoluten deficit, ker bodo vsi rezervni fond za kritje izgub že davno porabljeni, ker ne bo najti sredstev za kritje tega deficita in ko se bo trkalo na državno kaso, naj ona pokrije nastale primanjkljaje.

In zakaj to? Zato, ker ni dovolj plemenitosti, da bi priznavali dejstva, ki jasno govore, da je treba takoj ustanoviti nove avtonomne nosilce delavskega zavarovanja za posamezne pokrajine naše države.

Nemogoče je tudi le enostranska rešitev vprašanja SUZOR-a v duhu uredbe o banovini Hrvatski, to je ustanovitev le hrvaškega samostojnega nosilca delavskega zavarovanja, ker bi SUZOR s svojim ogromnim aparatom kar naenkrat postal daleč preveliko breme za slovenski in srbski del zavarovanja, ki bi ostala še v SUZOR-u, ker bi bilo to tudi na škodo Hrvatom, zlasti za one njihove zavarovance, ki migrirajo, ker bi njihovo zavarovanje v drugi pokrajini ne predstavljalo iste materialne sigurnosti, zlasti kar se tiče rentnih panog, kakor na njihovem teritoriju.

Centralizacija podražuje

Ali je zbiranje ogromnih kapitalov spričo enotne in edinstvene zakonodaje delavskega zavarovanja nujno in potrebno, ko je vendar pred nami toliko dokazov, ki nam povedo, da so samostojni nosilci vseh panog del. zavarovanja v velikosti kot je naš okrožni urad v Ljubljani, — da ne rečem manjši, — zmogni življenja in ne samo zmogni življenja, ampak tudi zmogni neprimerno cenejšega in boljšega upravljanja, kot pa je to do danes dokazal SUZOR. Zanimivo je, da so razne majhne nosilce specialnega zavarovanja ustanavljali ravno oni, ki danes dokazujejo oziroma hočejo dokazati centralizacijo onih panog delavskega zavarovanja, ki razpolagajo z največjimi kapitali, ki so dosegli

Naši dekanjski socialni tečaji

DEKANIJA KAMNIK

Dne 11. avgusta prireja ZZZD socialni tečaj za župnijske dekanije Kamnik. Tečaj se vrši v dvorani Prosvetnega društva v Grobljah.

Dnevni red:

- Ob 7 uri sv. maša.
 - Ob 8 uri začetek tečaja:
 - Slovenska katoliška delavska organizacija;
 - Socialna zakonodaja in položaj slovenskega delavstva;
 - Zveza združenih delavcev na delu za zmago gesla: Bog, stan, narod.
- Med posameznimi predavanji razgovor o prilikah delavstva kamniške dekanije z ozirom na temo referata.

DEKANIJA RIBNICA

Dne 18. avgusta prireja ZZZD socialni tečaj za župnijske dekanije Ribnica, v dvorani Prosv. društva v Ribnici. Tečaj bo celodnevni s sledečim dnevnim redom:

- Ob 9 uri dopoldne: Delavčeva zapisna pravica.
- Ob 10 uri: Delavske socialne ustanove.
- Ob 3 uri popoldne: Socialna pravičnost — pogoj narodne zavednosti.
- Ob 4 uri pop.: Moč združenih delavcev. Za zaključek film o razvoju in o delu organizacije Zveze združenih delavcev.

že višino okoli ene milijarde. Ne moremo se orestiti suma, da imajo gotove subjektivne interese na centralizaciji, ker je drugače nemogoče spraviti v sklad njihova sedanja teoriziranja z njihovimi dejanji v preteklosti. Bilo je že povedano, da je n. pr. v Avstriji veljal zakon, da je za izvajanje neugodnega zavarovanja treba najmanj 50.000 zavarovancev, in da je v Avstriji za pokojninsko zavarovanje pomožnih blagajn, ki so večkrat surogirale javno soc. zavarovanje, bilo zahtevano najmanj 200 oseb. Praktično nam pa decentralizirani pokojninski zavodi, ki vendar zavarujejo večje vsote, kot del. zav., t. j. imajo večji riziko, — s svojimi uspehi dokazujejo zmoglost obstoja takih socialnih zavodov. Pok. zavod za nameščence s svojimi 10.000 zavarovanci je pri tarifu 12%, t. j. istem kot v Avstriji, dupliral dajatve samo s smotrenim gospodarstvom. Kaj takega o SUZOR-u kljub temu, da naj bi zavarovanje od centralizma imelo kako korist, ni mogoče trditi, ker so se tarifi stalno večali kljub porastu števila zavarovancev.

Imamo decentralizirano urejene bratovske skladnice, v katerem zavarovanju je riziko, zlasti v neugodni panogi, neprimerno večji kakor v raznih drugih delovnih strokah. Bratovske skladnice sicer ne dokazujejo uspehov, toda ne vsled tega, ker je decentralizirano, temveč, ker je materialno tehnična osnova popolnoma pogrešena, ker je pravilnik iz leta 1924 predpisal tako visoke dajatve, da bi moral znašati tarif za pokojninsko zavarovanje rudarjev pri bratovski skladnici v Ljubljani 35% kategorijskega zasluga, a znašal je samo 3 in največ 5%. Vsled subtrahiranja je znašal sam deficit v zavarovalno-tehnični bilanci dne 31. decembra 1924 pri bratovski skladnici v Ljubljani, ki je imela 10.000 članov, nad pol milijarde dinarjev. V primerjavo omenjamo znano »Vzajemno pomoč«, reg. pomožno blagajno v Ljubljani, (katero so ustanovili nekdanji nižji uslužbenci SUZOR-a), ki je pri 30.000 članih imela zavarovane glavnice tudi okoli pol milijarde, a deficita neprimerno manj.

In če pomislimo, da so rudarsko zavarovanje izvedli in formulirali pravno tudi taki, ki danes zagovarjajo centralistično ureditev v delavskem zavarovanju, tedaj jih prosto za objektivne in poštene stro-

kovnjake ne moremo več smatrati. Tudi pri zavarovanju rudarjev je morala država priskočiti na pomoč, da je še obstalo in to radi česa: radi napačnih osnov, o katerih ne vemo, iz kakšnega interesa so bile postavljene, če so jih delali strokovnjaki. Tako imamo v obeh gornjih primerih v državi decentralizirano prav ono zavarovanje, ki je najriskantnejše ne samo radi malega števila zavarovancev, saj imamo samo 50.000 rudarjev in okoli 50 tisoč privatnih nameščencev v državi, ampak tudi po svoji naravi. Da ne navedemo v podkrepitev gornjih razlogov tudi ustanovitev mestne delavske zavarovalnice v Ljubljani, ki ima le 330 članov.

Proti možnosti eksistence samostojnih nosilcev delavskega zavarovanja, se je tudi navajalo, da je zavarovanje včasih, to je takrat, ko je bilo še decentralizirano, bilo dražje. Toda to ni res. Leta 1889 je bil tarif le 3% od tega je dal 1% delodajalec in 2% delavec. Leta 1922, ko je bil isti zakon, ki ga imamo še danes, je znašal tarif 5% in pri tarifu 5% je imel ljubljanski urad pri 70.000 zavarovancev 9.000.000 din prebitka. Danes pa je tarif 7%, polovico od njega prispeva delavec,

polovico delodajalec, pa komaj shajamo, namesto da bi imeli prebitek 25.000.000, ako ga računamo v razmerju iz leta 1922. Lahko zaključimo samo eno: centralizacija delavskega zavarovanja v SUZOR-u je delavsko zavarovanje podražilo. Številke to jasno kažejo in jih ni moči izpodbiti.

Res je, da je pri večjem članstvu dohodek pri prispevkih večji, vendar so tudi dajatve večje. Tako da je relativno razmerje eno in isto. In če je med dohodki in prispevki tak organizem, ki je drag, potem ta organizem lahko stane preveč in draži delavsko zavarovanje, zlasti, ako se organizem veča, se bohoti ne upošteva joč principov gospodarstva, ki veljajo tudi za delavsko zavarovanje.

Lahko rečemo le eno, da bi nam avtonomija v delavskem zavarovanju, ki bi bila izvedena od vsega početka, bila prihranila marsikakšno bridko ugotovitev, ki jo danes moramo narediti in da bi bila za naš slovenski OUZD toliko povolnejša, da bi imeli nižji tarif, ker bi ne bilo treba plačevati deficitov ostalih OUZD, povzročenih včasih po nemarnosti raznih uprav, pa tudi vsled upravnih stroškov, s katerimi je treba vzdrževati SUZOR.

(Konec prihodnjic.)

Za ostrejšo nadzorstvo

Pritožbe delavstva o izigravanju socialne zakonodaje s strani delodajalcev se vedno bolj množijo. Skoro ne mine dneva, da bi naša centralna organizacija Inspekcija dela ne prijavila tega ali onega prekrška in jo prosila za uradno preiskavo krivic, ki jih morajo delavci trpeti.

Vedno znova poudarjamo zato, da je sedanja ureditev Inspekcije dela pri banški upravi nezadostna, da svojim nalogam ni kos. Obnavljamo zato svoje stare zahteve, da se po vseh okrajnih načelnstvih uvedejo posebni inspektorji dela in da tudi zastopniki Delavske zbornice morejo v uradni funkciji kontrolirati izvajanja socialne zakonodaje.

Doslej s svojimi zahtevami nismo uspešni. Kapital se spretno brani, ker ve, da bi mu nadzorstvo po naši zamisli močno pristiglo peruti. Borbo bomo nadaljevali do končne zmage.

Te dni je »Slovenec« prinesel s tega področja dve cvetki. Iz Slovenskih Konjic je to poročilo. Neki tamkajšnji podjetnik ni hotel zavarovati svojega delavca pri OUZD, čeprav je to zavarovavec zahteval. Delodajalec je rekel, da tega ni bilo do-

slej, pa tudi v bodoče ne bo. Delavec pa se je smrtno ponesrečil po 5 letih službe in šele po 5 letih je bilo odkrito, da je podjetnik gazil delavsko pravo.

Drug brezsrčen, nečloveški in surov primer zatiranja delavstva se je zgodil v tovarni usnja v Slovenskih Konjicah. Neki delavec je bil precej let v tem obratu zaposlen. Ko je l. 1937. prišlo do mezdne gibanja, se je omenjeni udeleževal kot vodja delavstva. Kljub vsemu pa se je podjetniku le posrečilo izriniti ga iz tovarne in vreči na cesto. Letos pa ga je zaposlil gradbeni podjetnik g. Deutschmann. Ko je podjetnik pred nedavnim prevzel neko zidarsko delo v usnjarni Lavrich, je pomagal tudi ta delavec. Ko pa ga je tovarnar zagledal v svoji tovarni, ga je vprčil vseh napodil iz tovarne: »Za vas pri meni ni kruha!« To dejanje zasluži najstrožjo kazen! — Res je! Toda prepričani smo, da se Lavrichu za to niti las ne bo skrivil. Zato zahtevamo zakon v življenje, nad zakonom zadostno varstvo v zaščito delavskih pravic. Brezpogojno je treba razširiti nadzorstvo nad izpolnjevanjem delavsko-zaščitne zakonodaje.

Naše prvo romanje

Za prvo slovensko delavsko romanje, ki ga priredi 8. septembra Zveza združenih delavcev, so si posamezni romarski okoliši zbrali sledeče aranžerje, pod katerih vodstvom se bodo izvršile vse priprave za romanje:

1. Za podružnice, ki romajo na Ljubno, je bil izbran za vodjo romanja g. Jože Godina, kaplan, Jesenice.
2. Romanje na Šmarno goro bo organiziral tov. Babnik Janez, Ljubljana VIII., Vodnikova cesta.
3. Sv. Planina nad Trbovljami — vodja romanja tov. Jesih Adolf, Trbovlje II., št. 111 in Dolar Jože, Trbovlje, Loke 367.
4. Homec pri Kamniku — romanje organizira tov. Pirnat Jože, stavec, Groblje, Misijska tiskarna.
5. Nova Štifta, organizator romanja tovariš Kužnik Franc, Solka vas 98, p. Kočevje.
6. Gora Oljka, romanje organizira tovariš Zajc Vekoslav, rudar, Velenje, in Oštr Fridolin, Konovo pri Velenju.
7. Jeruzalem, vodja romanja tov. Košnik, strok. tajnik Zveze viničarjev ZZZD, Ljutomer.
8. Gorca pri Sv. Petru nad Mariborom, organizator romanja Mastinšek Franjo, šef ekspoziture Delavske zbornice, Maribor.
9. Ptujška gora, romanje organizira tovariš Bevk Anton, Sp. Sečev, p. Rogaška Slatina.

Vsaka krajevna skupina ZZZD mora aranžerju romanja v svojem okolišu nemudoma poslati:

Poročila o pripravih za romanje:

- a) Koliko članov in članic njihove krajevne skupine se bo romanja udeležilo?
- b) Koliko delavstva bližnjih fará bo pri romanju sodelovalo?
- c) S katerim vlakom bodo odpotovali do kraja skupnega zbirališča za odhod na romarski kraj?
- č) Ali se bodo romanja udeležili tudi na okrašenih vozovih, ozir. kolesih? Koliko enih in drugih?
- d) Ali se bodo romanja udeležili s prapori?
- e) Ali imajo med svojim članstvom

pripravnega člana za dnevni primeren govor? Ime!

f) Ali imajo kaj primerne priprave za prireditev na kraju romanja?

Aranžerji romanj naj takoj, ko zberejo vse gornje podatke od podružnic, te javijo centrali ZZZD — romarski odsek.

Naše krajevne skupine ponovno opozarjamo, naj delajo hitro z vso potrebno vestnostjo, da bo naš prvi romarski dan v resnici dosegel tisti namen, kakršnega po naši slovenski tradiciji, kakor tudi po svoji pomembnosti zasluži.

Beleške

ZAKAJ JE DR. BOHINJEC ZA SUZOR?

»Dr. Bohinjec je seveda Jugosloven in je prišel na svoje mesto v času, ko je bil jugoslovanski liberalizem na višku moči. Razumljivo je za tega, da mu ni všeč novi čas, ki prihaja in napoveduje tudi pri nas centralizmu konec.« Tako je zapisal »Slovenija« 2. avgusta. Znano je, da se dr. Bohinjec zelo trudi, da bi SUZOR s svojim centralizmom še naprej izčrpaval prihranke slovenskega delavstva in skuša kar znanstveno dokazati potrebo po takem izkoriščanju. Citirani odstavek »Slovenije« pa zadosti jasno pokazuje v pravi luči znanstvene razloge dr. Bohinjca v obrambo SUZOR-a.

MNOGO JE ROK, KI BI PRIJELE ZA VSAKO DELO, PA ŠE TEGA NI

V Cemernici pri Glini zidajo novo šolo. Pri tem je zaposlenih nekaj delavcev, mnogo jih pa je, ki seveda dela niso dobili. Tako so nastali prepiri in pretepi za delo. Končno so domači delavci sporečili po okolici, naj ne prihaja nihče povpraševati k stavbi za delo. Oče več neprekrbljenih otrok Števan Levnarič, pa o tem ni vedel in je tako prišel iz daljne Bukovice iskat dela. Domači delavci pa so smatrali to za izzivanje in so ga napadli. Komaj še živ se je rešil in namesto dela in kruha za svoje otroke in sebe, je moral v bolnišnico. Ta slučaj nam jasno dokazuje, da razmere, ki sedaj vladajo pri nas, na vsak način niso prave in potrebujejo res reforme.

Naša borba - naša rast

Kranj

Udeležite se romanja na Šmarno goro, ki ga priredi naša strokovna organizacija na praznik Mali Šmaren! Tega romanja, ki bo združeno s taborom, naj se vsak zanesljivo udeleži! Zadosti imamo vzrokov, ki ste jih lepo navedene brali v zadnji številki »Slov. delavca«, kjer naša centrala razpisuje ta romanja.

Romali bomo z vlakom in v slučaju lepega vremena tudi s kolesi. Odhodi podružnic Kranj, Naklo, Predoslje in Senčur bo skupen, in sicer iz Kranja. Urejeno pa bo tako, da se bomo kolesarji in oni, ki bodo šli z vlakom, pod Šmarno goro zopet sešli in bomo tako na vrh romali skupno.

Udeležba vsakega posameznika bo dala skupno moč, ki bo pred Bogom in ljudmi pokazala vero in delavnost našega delavca.

Vsa nadaljna pojasnila boste brali v prihodnji številki »Slov. delavca«, dobite pa jih tudi vsak čas v pisarni ZZD (hotel Jelen, Kranj).

Škofja Loka

Po centrali ZZD napovedano romanje delavstva na Mali Šmaren 8. septembra t. l. se našim članom in članicam zdi zelo umestno. Zato se ga bodo udeležili v čim večjem številu. V času, ko se tresemo pred pomanjkanjem dela in zaslužka, ko narašča draginja, se množe vpoklici drugam, ko igra godba in radio, obiščimo šmarnogorsko Marijino svetišče! Odhod s kolo dvora, kjer se zberemo, z jutranjim vlakom do Medvođ. Odhod kolesarjev izpred Društvenega doma ob 6 uri. — Po sv. maši se spoznamo s tovariši iz Ljubljane in okolice.

Okrožje Kranj

Okrožje je dne 21. julija t. l. sklicalo širšo sejo zaupnikov za kranjski okraj. Zastopani so bili zaupniki iz tovarn Jugobruna, Jugočeška, opekarna Zabret Ivan, Bobovk, oljarna Zabret Joško, Britof. Centralo je zastopal predsednik ZZD tov. Jonke.

Seja se je vršila pod vodstvom predsednika tov. Rojca. Po pozdravu vseh navzočih je tov. Rojce obširno obrazložil pomen organizacije, nadalje je govoril o težavah delavstva po vseh tovarnah, poudaril je, da je večji del neorganiziranega in nezavednega delavstva. Tako bi delavstvo prihranilo marsikatero bridko posledico, ki jo doživlja iz dneva v dan, če bi bili organizirani.

Tov. Benedik je govoril o šepavosti v organizaciji, da je to v prvi vrsti potrebno odpraviti, če hočemo, da bomo imeli uspehe. Nadalje poroča, da imamo letos v vseh obratih naše zaupnike, to je deloma v večjih tovarnah in v malih podjetjih. Vendar nam še manjka dobro vzgojenega zaupniškega kadra in je nujno potrebno, da okrožje v prihodnjem času priredi strokovni tečaj, tako tudi obenem združen s poslovnim, za vse podružnične odbore. Ko bomo imeli ves organizacijski kader dobro poučen v strokovnem in poslovnem delu, ki ga zahteva naš strokovni pokret, nam bo v bodoče zajamčen boljši uspeh.

Predsednik centrale tov. Jonke je v imenu centrale prav toplo pozdravil navzoče zaupnike ter se je podrobno zanimal o našem delstvu in o stanju glede surovin v posameznih tovarnah, ki so nekatere znatno prizadete. Pieliral je na navzoče, da vztrajajo v borbi za naš pokret in za socialno izboljšanje kranjskega delavstva.

Vuhred

Naša podružnica sklicuje za nedeljo, dne 18. avgusta ob 9 uri dopoldne v prostorih gostilne Zgerm v Vuhredu članski sestanek, na katerega bodo prišli tudi tovariši z Remšnika.

Zato pozivamo vse naše člane in prijatelje, da se tega sestanka v čim večjem številu udeležijo. Na sestanku pride kot zastopnik centrale strokovni tajnik tovariš Peter Rozman iz Maribora.

Velenjsko okrožje

V nedeljo, dne 21. julija je imelo naše okrožje plenarno sejo, katere se je udeležilo lepo število delavcev, zlasti rudarjev. Na seji je podal tov. Zajc izčrpno poročilo o delu okrožja v preteklem letu, za kar je žel splošno odobravanje navzočih in je zato tudi bil stari odbor okrožja ponovno izvoljen s tov. Zajcem na čelu. Nato je podal svoje poročilo zastopnik centrale tov. Breznik Albin, ki je v poldrugiournem zanimivem in jedrnatem govoru obrazložil položaj delavstva sedanje dobe in nazorno prikazoval potrebo po novem družabnem redu, da delavec ne bo pobil milostinje z mize gospode, temveč bo

dobil to, kar mu po pravici gre. Za njegov krasen govor je žel tov. Breznik buren aplavz, delavci pa smo se razšli opogumljeni, da moremo in moramo iti na delo za našo strok. organizacijo, da bo slov. delavec, naslanjajoč se na krepko organizacijo v družbi stanov, dobil svoje pravice.

Kamnik

Zadnje čase smo skupaj z ostalimi organizacijami v podjetju Titan vložili zahtevo po zvišanju plač in za ureditev ostalih delovnih pogojev v tovarni. S svojo zahtevo za koristi delavstva smo vsaj delno uspeli. Vsega naenkrat itak ni mogoče doseči. Kapital je trd kakor granitna skala in tako moreš od njega odlučiti le drobce za drobcem in delavstvu ustvarjati bolj znošno življenje. Zato bomo vztrajali in klesali tako dolgo, dokler svojih zahtev, kakor so utemeljene v našem svetovnem nazoru, ne bomo v celoti dosegli.

Naša organizacija drugače kar lepo napreduje. Delavstvo je spoznalo, da nas niso same besede, ampak da svoje obljube tudi vedno držimo. Kar drug za drugim prihajajo v naše vrste. Če smo mi pri sprejemu malo bolj previdni, ne sprejemamo kar vsega vprek, nam bodo tisti, ki smo jih odslovili, že oprostili. Sprejemamo tiste, ki jim je res kaj za celotni delavski stan. Kdor pa samo samega sebe išče, naj kar lepo tam ostane, kjer je bil doslej.

Na romanje na Homec na Mali Šmaren se pridno pripravljamo. Prepričani smo, da bo ta dan za delavstvo kamniškega okraja prava verska manifestacija z različnim poudarkom, da hočemo prenovitev človeške družbe po naukih evangelija in po navodilih Cerkve. Dne 8. septembra gremo zato lepo po določenih skupinah slovenski delavci kamniškega okraja na Homec manifestirat za svoje katoliško stališče in za našo delavsko zavest.

Vse naše člane in članice posebej opozarjamo, naj ne zamudijo socialnega tečaja v Grobljah. Samo kdor noče nič vedeti in komur za koristi delavskega stanu nič ni, bo ta dan ostal doma, vsi drugi gremo v Groblje.

Jarše

Na predlog naše podružnice je centrala ZZD v Ljubljani v podjetju »Induplat« vložila za nekatere obrate v podjetju zahtevo po zvišanju plač in v nekaterih drugih stvareh, da se uredijo tako, kakor to zahtevajo delavske koristi, zlasti pa naše zdravje. Organizacija je s svojimi zahtevami v podjetju uspeła.

Upamo, da bodo sedaj delavci vendar spregledali laži tistih, ki so nas svoj čas zmerjali z razkrajčaji delavskega stanu. Mi delamo za interese delavstva vztrajno in brez posebnega kričanja in samohvale.

Pozivamo naše člane in članice, da se polnoštevilno udeležijo socialnega tečaja dne 11. t. m. v Grobljah. Povabijo pa naj na tečaj tudi ostale delavce in delavke. Tudi ti naj spoznajo naše skupne smernice, delo naše organizacije in edino pot, po kateri je treba hoditi v lepšo bodočnost slovenskim delavcem.

Za Mali Šmaren bomo šli skupno z ostalimi vernimi delavci iz kamniškega okraja k Materi božji na Homec. Že sedaj naj vsak član pazi na ta dan, da ga ne bo manjkalo v naši skupnosti. S seboj naj pripelje tudi svoje prijatelje in znanca.

Kamniško okrožje

Pretečeno nedeljo smo imeli na Homecu redno okrožno sejo. Te seje so se udeležili zastopniki vseh podružnic v našem okraju. Centralo je zastopal tov. Breznik.

Na seji smo ugotovili lep razvoj organizacije ZZD na splošno, kakor tudi v našem kamniškem okraju. Ugotovili smo tudi tiste nedostatke, ki so doslej hitro rast pokreta v kamniškem okraju ovirali. Sklenili smo, da bomo te nedostatke brezpogojno odpravili. Napravili smo zato potrebne sklepe. Razgovarjali smo se o dekanijskem socialnem tečaju v Grobljah, zlasti pa smo razmotrivali, kako izvesti za naš okraj na Mali Šmaren slovenski delavski romarski dan.

Glede romanja smo sklenili, da vrhovno okrožno vodstvo prevzame predsednik okrožja tov. Pirnat. Vsaka podružnica zase pa iz svoje srede postavi lastnega organizatorja. Vse skupine in vsi delavski romarji na dan 8. septembra se zbiramo na dvorišču in v prostorih g. Repanška, župana na Homecu. Od tu krenemo v strnjenih vrstah v župno cerkev, kjer bo ob 7. uri sv. maša. Sv. mašo bo daroval in imel na delavstvo primeren nagovor č. g. Tavčar. Po sv. maši bo zborovanje pred društvenim domom. Nato zopet odidemo k g. Repanšku, kjer je zadnja točka dnevnega reda: okrepčilo in razvedrilo.

nega reda: okrepčilo in razvedrilo.

Udeležence tečaja v Grobljah 11. t. m. opozarjamo, da bo tam poskrbljeno za čuvanje kolč med tečajem proti odškodnini 50 par. Prav tako bo na romarski dan na Homecu pri g. Repanšku postavljenih več čuvarjev za kolesa proti enaki odškodnini.

Jesenice

Strokovne organizacije delavstva pri KID so s podjetjem sklenile posebno kolektivno pogodbo, s katero se določajo prispevki s strani delavstva in s strani podjetja za poseben sklad za tiste brezposelne delavce, ki so bili svoj čas v službi pri podjetju, pa ne morejo najti primerne zaposlitve. Po različni visokosti plač bomo v ta sklad delavci plačevali po 10, po 15 in po 20 din na mesec. Podjetje samo bo v isti sklad prispevalo prav tolikšen znesek, kakor se bo zbral iz delavskih prispevkov. Sklad sam bo upravljala tukajšnja Bratovska skladnica. S to kolektivno pogodbo je delavstvo sicer nekoliko obremenjeno, vendar pa je velikega pomena za tiste delavce, ki pri podjetju izgubijo svoj zaslužek. Pri sedanjih nestalnosti in negotovosti mora biti vsak delavec organizacijam za to kolektivno pogodbo hvaležen. Če misli, da sam od nje ne bo imel nobenih koristi, se mora zavedati, da je dolžan, da za svoje sodelavce v potrebi nekaj žrtvuje.

Za organizacijo prvega delavskega romanja na Mali Šmaren se pridno pripravljamo. Hočemo pokazati, da nas ni skrb samo za materialne dobrine in tudi to, da se pri svojem delu ne zanašamo zgolj na svoje moči.

Okrožje Jesenice

Pretekli mesec so naši zastopniki obiskali posamezne podružnice ZZD v okraju in napravili pri njih uraden pregled. Poročilo o tem pregledu dokazuje, da so naše strokovne edince ZZD agilne, da se zavedajo svojih dolžnosti in da vlada v njih red. Kar je bilo pomanjkljivosti tehničnega značaja, bodo zginile. V nekaterih podružnicah imajo težave tam, kjer bi bilo najmanj pričakovati. Lastni ljudje in ljudje na odločilnih mestih v podjetjih naših ljudi organizaciji nasprotujejo. Toda to nas ne bo motilo, da bi šli iz katoliške skupnosti, kakor je šla JSZ. Mi bomo v njej vztrajali, ker vanjo spadamo, iz nje naj gredo tisti, ki se naše delajo, pa nam nasprotujejo, ker v resnici naši niso.

Vodstvo priprav za naš okraj za slovenski delavski romarski dan je prevzel pri nas č. g. Godina. Na Mali Šmaren bodo naše podružnice poskrbele, da bo visoka Gorenjska častno zastopana in v duhu tesno združena z ostalim vernim slovenskim delavstvom. Pri Mariji v Ljubnem bomo mislili na naše ostale tovariše na drugih osmerih božjepotnih krajih in prosili za nas vse njenega blagoslova in z njimi skupaj manifestirali za zmago našega programa.

Sevnica

Kakor drugod imamo v teh časih tudi pri nas težave. Tudi pri nas dela primanjkuje. S skrbjo mnogi gledajo zato v bodočnost. Kar smo mogli, smo storili, da bi do brezposelnosti ne prišlo. Na sestanku pretečeno nedeljo smo še podrobneje obravnavali naše krajevne prilike ter jih obrazložili tudi centralnemu zastopniku tov. Pirihu Milkotu. Drugače smo razvoja naše mlade organizacije kar veselili. Čim dalje več nas je in čim dalje bolj trdni smo.

Senovo

Pretečeno nedeljo nas je obiskal zastopnik iz centrale. Z njim skupaj smo pregledali naše delo, naše uspehe, pa tudi vzroke naših neuspehov. Veseli smo bili tega obiska, saj nam je dal točen vpogled v rast in razvoj organizacije pa tudi na trenutno važna vprašanja v naši domovini. Tako vemo, da mnogi pri nas vsaj delno povdvarjajo gesla naše organizacije in se zavzemajo za stanovsko družbo. Vemo pa tudi, da s prevzemom naših gesl še niso prevzeti tudi našega duha. Treba bo še dolgega in vztrajnega dela, da v raznih preuredbah ne bo samo zunanjih besedi, ampak tudi notranja duhovna sila krščanske pravičnosti.

Zagorje

Slovenski delavski romarski dan je torej preložen. Preložen je zato, ker veliki industrijski obrati in premogokopna podjetja ta dan obratujejo kakor vsak delavnik. Čeprav je Veliki Šmaren za vsakega katoličana velik Marijin praznik, ta dan po volji kapitala vseeno ne počivamo. Kapitalu ni duša nič, nič mu niso naša ver-

ska čustva. Prav nič se ne zaveda, da s skrunjenjem praznikov pravzaprav sramoti v njegovi vernosti in zlasti v njegovih pristrčnih odnosih do Marije ves slovenski narod. Tudi to je dokaz, da je naš kapital v rokah tujcev, ki s slovenskim delavstvom nimajo nobenega duhovnega stika in ga tudi ne razumejo. Podjetja nacionalizirati se ne pravi, postaviti par upravnih svetnikov s čednimi honorarji, da s slovenskim imenom krijejo v njem neslovenskega duha. Pravo nacionaliziranje podjetja ve, da z rušenjem splošnih narodnih običajev in praznikov vsaj delno ruši narod sam v njegovih temeljih. Seveda radi verjamemo, da se kapital s takimi mislimi doslej nikoli ni bavil.

Tako bomo romali 8. septembra in smo že navezali stike s Trbovljami in Litijo, da bi prireditve čim lepše uspela.

Nekateri so mislili, da bodo z raznimi laži-informacijami med nami samimi razdor napravili. No, na tega bodo dolgo čakali. Pač pa slišimo, da v nasprotnih vrstah ni vse tako lepo, kakor prikazujejo. Socialisti socialistu ne zaupa in med njimi pošteno poka.

Trbovlje

V soboto 3. t. m. se je vršila seja odbora naše ZZD. Na seji, ki je trajala 1 uro se je reševala tekoča organizacijska zadeva. Odbor je imel za rešiti oziroma proučiti več okrožnic centrale ZZD, ki so važne vsebine za naš pokret. O vsebini omenjenih okrožnic bo odbor poročal na širši seji, ki jo bomo pravočasno objavili. Na seji je odbor sprejel zopet nekaj novih članov, tako da kaže imenik članov naravnost razveseljivo številko, čeprav so nasprotniki našega pokreta ob ustanovitvi ZZD v Trbovljah govorili o mrtvo rojenem detetu.

Maribor

Centrala ZZD nas je obvestila, da je naše romanje preloženo na Mali Šmaren, dne 8. septembra 1940. Dne 15. avgusta 1940, na Veliki Šmaren, ko bi se imelo to romanje vršiti, bodo gotovo tudi nekateri mariborski obrati obratovali. Sicer pa imamo sedaj še več časa za agitacijo in v tem primeru sedaj tudi izgovori ne bodo držali, da je kateri član službeno zadržan. Tovariši! Naloga vseh nas naj bo, da dostojno proslavimo naš delavsko-romarski praznik dne 8. sept. 1940 na Gorci pri Sv. Petru. Vsa potrebna navodila prejmejo člani še tokom tega tedna. Pobrežani, Hočani in Sladko-vrhčani! Na svidenje 8. sept. 1940 na Gorci!

Zg. Šiška

Nekateri pravijo, da bi nas ne bilo treba, pa vendar pridno delamo. Redno imamo sestanke, zasledujemo razmere v delavskih obratih in se prizadevamo za njihovo izboljšanje. Centrala sama nam je izkazala posebno zaupanje, ko nam je poverila organizacijo romanja na Šmarno goro. Je tudi lahko prepričana, da jo v njenem pričakovanju ne bomo razočarali. Potrudili se bomo, da bomo v tej plemeniti tekmi za čim lepšo izvedbo prvega slovenskega delavskega romarskega dne po svojem delu kar najbolj prvačili.

Za časopisnega poverjenika za »Slovenskega delavca« za zbiranje novih naročnikov in oglaševalcev smo soglasno določili tov. Mrzlikar Jožeta. Za duhovnega vodjo smo zaprosili g. Bartol Milkota. Nasprotniki se razburjajo zaradi letakov ZZD. Naj se le! Znamenje je to, da je ZZD z njimi v živo zadel.

Murska Sobota

Prvi dan tega meseca smo imeli sestanek. Centralo je na njem zastopal tovariš Rozman iz Maribora. Sestanek je bil lepo obiskan. Podjetje Šiftar je grozilo z odpustom polovice delavk. Skupno z zastopnikom centrale smo potem pri podjetju posredovali in po dveh urah razpravi smo se končno nekoliko sporazumeli. — V teh časih je res težko biti delavski borec, ko so prilike za delavstvo splošno tako neugodne. Pri nas je pa to še prav posebno težko, ker nam nekateri, ki se delajo navidez prijatelje, v resnici polena pod noge mečejo. Toda mi bomo vztrajali in delali naprej pošteno in pravično in smo prepričani, da bomo končno tudi zmagali. Vsaka igra, ki se skriva samo za kakšen videz, je prej ali slej končana.

Litija

Ponovno smo se že oglašili v našem stanovskem časopisu. Tekstilci smo in iste križke imamo, kakor jih imajo tekstilci drugod. Dela je vedno manj, podjetje bo skoro popolnoma ustavilo obrat.

Po našem prizadevanju in po naših intervencijah so doslej delavci še nekako shajali, ker smo stvar uredili tako, da smo se pri delu vrstili, da nas je v času brezposelnosti podpirala Borza dela, pa tudi podjetje samo nas je v tem času delno podprlo. Nad 100.000.— din denarja, ki (Nadaljevanje na 4. str.)

(Nadaljevanje s 3. strani.)

je v tem času prišlo in bo v bližnjih dneh še prišlo med naše delavstvo, je edino naša zasluga. Res je pa, kar radi priznamo, da se ne znamo tako hvaliti, kakor naši nasprotniki. Ti iz muhe naredijo konja in tam, kjer sami nimajo prav nobenih zaslug, hočejo nositi prvi zvonec. Upamo, da se bo skupnemu prizadevanju Delavske in Industrijske zbornice ter podjetja samega vendar posrečilo, da bi iz tujine že skoro došle potrebne surovine in da bi tako začeli s polnim obratom.

Naši delavci naj svoji organizaciji ohranijo brezpogojno zvestobo — tudi v času krize. V času brezposelnosti je zanje samo 1 din članarine za mesec, zato pa prejema »Slov. delavca« brezplačno.

Predoslje

Precej časa se že nismo oglašili v našem listu. Pa smo med tem časom že marsikaj storili za delavsko stvar v našem kraju. To nekatere sicer zelo boli in skušajo naše delo s hujskanjem in prišepetavanjem ovirati, pa jim njihovo delo ne obrodi kaj prida sadov. Upamo, da se bodo tudi tem enkrat oči odprle in bodo videli, kje je poštenje in kje ga ni. — Člani, prosimo vas, da nam poravnate članarino za to polletje, da moremo napraviti obračun! Pridite tudi vsi na sestanek, ki se bo vršil 11. avg. 1940 po prvi maši v dvorani Prosvetnega doma! Imamo se pogovoriti veliko važnih stvari: glede izleta 18. avg., glede romanja na Mali Šmaren na Šmarno goro in še marsikaj drugega. Pripeljite s seboj tudi prijatelje! Z združenimi močmi si bomo priborili košček kruha in dostojno mesto v človeški družbi. — Bog živi!

Gamelje pri Ljubljani

Preteklo nedeljo so priredili skrajni levičarji pod firmo kulturne organizacije »Vzajemnost« tako zvani delavski tabor, hoteč razvijati komunistično propagando med delavce. Skozi celi teden se je vršila agitacija ter smo mislili, da jih bo res nekaj tisočev. Vendar smo pa mogli ugotoviti, da jih je prišlo le par sto.

Čudili smo se, ko je neki falirani študent iz lovske tribune, kot so jo imenovali, razvijal komunistični program, navduševal navzoče za komunistični raj, ki je v Rusiji. Gotovo bi bil še več povedal, da ni to preprečila oblast.

Videli smo, da je bilo nekaj starejših delavcev in delavk, ki so nasedli tej vabi, pa so šli razočarani domov. Kot smo mogli ugotoviti, je bil le eden izmed železniških upokojencev, ki je še pred nekaj leti bil zelo navdušen nacionalist ter pri »Vzajemnosti« vrši važno funkcijo v Šiški, od koder je šla tudi v glavnem vsa agitacija. Dotični prejema poleg svoje pokojnine na več krajih mastne honorarje.

Tako širijo marksisti v kulturnih organizacijah zločinsko delo in zastrupljajo našo delavsko mladino v raznih šahovskih in drugih odsekih. Treba je, da tu napravijo svojo dolžnost nadzorna oblast in da one, ki zavajajo pošteno slovensko delavstvo, kaznuje. Katoliško delavstvo se bo udeležilo romanj, ki jih priredi ZZD, kjer bo dobilo potrebno duševno in telesno razvedrilo.

Delavci in delavke! Ne nasedajte komunističnim plačancem, pristopajte v organizacijo, ki jo vodijo katoliški ljudje!

Viničarji

Pred kratkim se je na ljutomerski občini vršila viničarska komisija med uglednim gospodom vinogradnikom in njegovim viničarjem, ki se je po prizadevanju viničarskega zastopnika in predsednika komisije še ugodno zaključila za viničarja. Ta viničar je večkrat zahteval pismeno pogodbo. Toda gospod »ni imel časa«, vse dolge mesece do sedaj. Na predvečer komisije pa si je le pritrgal toliko časa, da je spisal pogodbo. Pa se je že menda gospodu mudilo spat, zato ima pogodba precej »pomot«, katerih pa viničar ni dobro opazil, ker je pač imel manj časa danega za pregled, kakor gospod za sestavo pogodbe, ki je sedaj nujno potrebna revizije.

Splošno pa se je zadnji teden pojavila v tem kraju nekaka »epidemija« za viničarske pogodbe. Celo leto skoraj ni bilo prilike, da se napravijo pismene pogodbe, kakor to jasno predvideva sedanja viničarska uredba. Sedaj pa — bliža se 1. avgust (sedaj je že minil), pa je polno časa in priložnosti. Posebna značilnost več pogodb pa je ta, da se vpisujejo (od vinogradnikov) datumi, kakor če bi bile te pogodbe sklenjene in podpisane le seneni. To pa se ne dogaja vedno po »pomoti«, ampak je tukaj to gotovo namen; po naše pa bi se to najpravišeje imenovalo »pravna goljufija«. Viničarje opozarjamo, da naj pogodb z napačno vpisanimi datumi ne podpisujejo, posebno pa ne vinogradnikom, o katerih pravicoljubljno dvomite na podlagi izkušenj vas samih ali svojih tovarišev.

Iz Strokovne zveze gradbenega delavstva ZZD

Ljubljana — gradbeni

Kot smo že v prejšnji številki »Slov. delavca« objavili, se vrši v nedeljo 11. t. m. ob 9 dopoldne širša seja gradbenega delavstva v prostorih organizacije. Po sestanku se bo predvajal izredno lep in zanimiv film. Ker je dnevni red izredno važen je udeležba obvezna.

Odšel je na orožne vaje naš prvi podpredsednik tov. Vrečar Janez. Organizacija bo ta čas silno pogrešala njegove prisotnosti. Ravno tako nas je zapustil tudi drugi podpredsednik tov. Urban Franc sedaj sredi največje sezone bo pač treba, da ostali odborniki nadoknadijo to, kar smo z imenovanima tovarišema izgubili. Želimo jima skorajšnjega svidenja in zopetno delovanje v prid delavstva. Ugotovitev zadnje seje, ki smo jih objavili v »Slov. delavcu« so po prejetih informacijah zadele v živo.

Že ob postanku gradbene organizacije smo izjavili in tudi mnogokrat dokazali, da je gradbena organizacija ZZD ustanovljena zato, da vedno in povsod z vsemi razpoložljivimi sredstvi štiti siromašno in pošteno gradbeno delavstvo. Vsako pošteno zamisel smo podprli, vsako mahinacijo gradbenemu delavstvu smo bičali, in bičali bomo vse, kar je proti gradbenemu delavstvu, ka naj pride od koder koli. Dolžnost delavstva je, da o vseh krivicah obvesti voditelje organizacije, da se krivice popravijo. Imamo v Ljubljani stavbenika, ki ima o socialnosti vedno polna usta. Kako postopa z delavstvom to je seveda vprašanje zase. Delavec, ki je pri njemu delal celo desetletje pridno in vestno, paži da gospodar ni bil z njegovim delom oškodovan, je bil pri vseh prilikah imenovan kot »fest fant«. Na nesrečo se sedaj nahaja že četrti mesec na orožnih vajah. Ko se je dne obupan in potrj obrnil do gospoda stavbenika in poprosil za izplačilo mezd, ki mu pripada po §-u 221 O. Z. ga stavbenik ni več sprejel kot »fest fanta« temveč kot lenuha, ki ga na delu drži iz usmiljenja. §§ so njemu deveta briga in ni treba, da bi jih znal na pamet. Take slučaje, ki brez dvoma niso osamljeni naj si delavstvo zapomni in naj ob priliki potom sodišča iztirja to, kar mu pripada. Opozarjamo da § 221 pravi, če je delavec zaposlen preko 14 dni nepretrgoma, mu pripada v slučaju vpoklica na orožne vaje plača za 1 teden, če je pa preko 1 leta za 4 tedne.

V Šiški gradi podjetje, ki je šele pred kratkim se povzpelo do firme, pritlično hišo. Zaposlen je tam tudi mlad 15 let star fantiček, kot zidarski učenec. Seveda g. stavbeniku še daleč ni, da bi fanta izučil za poštenega zidarja, temveč, da mu fante gara kot odrasel delavec za 1.50 din na uro. Ko je vajenec te dni nosil po »trepnjah« s sodelavcem iz Bosne polno maturko gramoza na podstrešje, se je pod težo tovara zgrudil. Stavbenik ga je zato odpustil, češ da je zabušant. Seveda ni ta primer osamljen. Zato zahtevamo, naj že Inspekcija dela enkrat izvrši po svojih organih pregled pri vseh takih »stavbnih podjetjih« in naj tam ugotovi 1. koliko vajencev zaposluje in kako se z njimi postopa in plača. Toda zasliši naj se tudi delavstvo ne pa samo podjetnike, ki bodo seveda dali čisto napačne podatke. Stavbno podjetje Kavka zaposluje večje število delavcev Hrvatov. Ako bi se ti delavci zavedali, da so delavci in gostje, bi bilo vse v najlepšem redu. Ali ti pritepenici ob vsaki priliki skačejo domačim delavcem v hrbet. Kadar je že takrat »on hoče da

Prejeli smo

Delavska zbornica v Ljubljani

Oprav. šte. 380/2 40—12.

P. n.

Zveza združenih delavcev tajništvo
Maribor
Sodna ul. 9/1.

V zvezi z Vašim poročilom št. 270/40 od 28. III. 1940 sporočamo, da smo sprejeli na našo prijavo proti tt. J. Cvetič, tovarna perila v Murski Soboti pod št. VI. — 10846/1 od 8. VII. 1940 sledeč odgovor:

»Na Vašo prijavo z dne 26. marca t. l. opr. šte. 380/2-40-5 se obveščate, da se je izvršil pregled podjetja Cvetiča Janeza v Murski Soboti ter da je bil pristojnemu občno-upravnemu oblastvu prve stopnje izdan nalog, da zoper imejtelja navedenega podjetja uvede postopanje v smislu določb zakona o obratih, zlasti pa v pogledu načina izplačevanja mezd in pomanjkanja nadomestnega odmora za nedeljsko delo trg. nameščencev po zakonu o zaščiti delavcev«.

S tem smatramo naše posredovanje v tej zadevi za končano.

V Ljubljani 17. julija 1940
Delavska zbornica

Podpisi:

Vsak komentar je s tem nepotreben, vsakemu resnicoljubu pa takoj vse jasno.

radi«. Po končanem delu seveda spet »pak malo produži«. Angleška sobota in nedelja je seveda »hrvatov dan«. Takrat se »radi na mrtvo«. Če je sem in tja kakšen domač delavec od teh »ulizic« zatožen vodstvu kot zabušant, tudi nič hušega. Ali kadar tak prišlek zabrusi našim delavcem to, da so delavske organizacije samo za blesove Kranjce in da popovske organizacije ne bo nikdar podpiral, je seveda mera polna. Naj se ta braća ne čudi, če bo nekega dne »blesovi Kranjce« pograbili lopato in tem lizunom platil tako, da bodo za dolga leta pomnili, kdaj so kot prišleki domačemu delavstvu razbijali ono, kar je z velikimi žrtvami pridobljeno. Na stavbah, ki jih gradi Pokojninski zavod se nahaja zaupnik SGRJ, ki je bil vedno in povsod silno vesten in točen v izvrševanju svojih zaupniških funkcij. Ko je neki dan palir vprašal, kdo hoče v nedeljo delati, se je zaupnik strahovito razburil, češ delat da, ali ne za navadno plačo. Procente treba. Delavstvu je strogo zabičal, da pod nobenim pogojem ne sme priti drugi dan delati. Kako so se začudili delavci, ko je zaupnik drugi dan ponižno vprašal polirja, če mogoče rabi še njega. Palir je seveda pristal in g. zaupnik je lepo brez %

in brez protesta začel delati. Seveda zaupnik bi se prejšnji dan ne razburil, če bi palir tudi njega vprašal za delo. Ker pa imenovani zaupnik ni prišel v poštev se je skliceval na kolektivno pogodbo. Delavstvo naj se takih zaupnikov izogiba in čim prej reši.

Maribor — gradbeni

Zadnje čase je postala gradbena sezona pri nas zelo živahna. Tovarnar Hutter gradi velik blok stanovanjskih hiš. Začele so se tudi delati zgradbe gimnazije in zgradba bolnišnice. Delo na cesti Maribor—Slov. Bistrica, se bo te dni pričelo, tako da brezposelnosti zaenkrat med gradbenim delavstvom ne bo.

V zadnje mčasu je pristopilo mnogo novih članov; znak, da se delavstvo zaveda. Tovariši, vztrajno delajte na tem, da se bo naš krog vedno bolj in bolj širil. Narodni in katoliški delavce spada v narodno katoliško organizacijo. Pridno agitirajte med tovariši, da nas bo v nedeljo 8. septembra 1940, čim več na Gorci pri Sv. Petru. Udeležba vsakega izmed nas je častna dolžnost.

Varanje javnosti

Slovenec, kakor Murska Krajina so prinesli članek oziroma nekakšno izjavo delavk v tovarni perila Cvetič Janez v Mur. Soboti, ki se glasi: »Večkrat čitamo v raznih časopisih, kako naše podjetje bodisi direktno ali indirektno napada, da nas slab plača.

Resnici na ljubo povedano, da smo dobile dolgo pred ukrepom oblasti dvakrat povisane mezde in plače. Priporočale bi tistim gospodom, ki se toliko za nas zanimajo, da se prepričajo, da smo delavke tovarne Cvetič iz Murske Sobotice danes plačane najboljše v tej stroki v Prekmurju in da smo z našimi mezdami in plačami zadovoljne.

Delavke tovarne Cvetič, Mur. Sobotica.

Tej notici se sedaj cela Murska Sobotica smeji. Zlasti ko se je izvedelo, da je po-

buda za to prišla iz tovarniške pisarne g. Cvetiča, da delavke niso tega podpisale, zlasti pa ker vsi vedo, da v tej tovarni, ki bi se sedaj iz jasnih vzrokov rada ponasala, da še najboljše plača, da pri teh plačah v današnji druginji delavke ne morejo biti zadovoljne. Najmanj tiste, ki so matere več otrok. Za tovarno bi bilo mnogo boljše in lepše, da se s tako izjavo nebi izpostavljala javnosti, ko vendar vsi vedo kako je in kakšen namen se s tem zasleduje. Dotični gospod, ki je to navetoval izjaviti, je podjetju napravil najslabšo uslugo. Še delavke same, ki so to čitale, so se muzale nad tako notico. Čas vse ozdravi, pa bo še take razmere v tovarni Cvetič, o tem smo vsi prepričani. Večje debate pa o tem ni vredno.

1. delavsko romanje v Jeruzalem

Na Veliki Šmaren dne 15. avgusta t. l. prirejamo prvo delavsko romanje v naš slovenski Jeruzalem, po sledečem sporedu: Ob 1/210 pridiga in služba božja v Jeruzalemski cerkvi, katero daruje g. vodja Marijanišča iz Veržaja.

Po službi božji pred cerkvijo versko-organizacijsko zborovanje. Govori akademik g. Kociper Stanko iz Sv. Miklavža.

Na to delavsko romanje vabimo vse katoliške, zavedne slovenske delavce, viničarje, kakor ostale katoliške in cerkvene organizacije. Priporočamo vsem skupno romanje iz posameznih krajev. Za kraje: Murska Sobotica, Puconci, Sl. Radenci, Petančji, Ljutomer in okoliški kraji, je določen skupen odhod izpred Viničarskega doma v Ljutomeru ob 8 uri zjutraj. Okolica Sv. Miklavž, Sv. Bolfenk, ter okolica, odhod izpred društvenega doma pri Sv. Miklavžu ob 1/29 uri zjutraj. Ormož, Sve-

tinje in okolica odhod izpred cerkve v Svetinjah ob 3/49 zjutraj. Vse udeležence prav vljudno prosimo, da so točno do 1/210 v Jeruzalemu, da ne zamude službe božje.

Tovariši, delavci, delavke. Prirejamo romanje zato, da javno izpričamo zvestobo veri svojih očetov. Prosili bomo Marijo, da pri Bogu prosi za nas, za naše svojce, za naš pokret, za slovenski delavski stan, in za ves naš narod. Zlasti za mnoge zgubljene delavce bomo prosili, da se povrnejo nazaj k Bogu. V surovih, neotesanih časih bomo tako ob čistosti Marijine miline rasti v resnične, srčno in umsko plemenite zavedne delavce in dobre Slovence. Slovenski Jeruzalem Vas s svojo naravno krasoto vabi k Mariji. Odzovite se vabilu, ter pridite. Romanje se vrši nepreklicno in ob vsakem vremenu. Potrebna pojasnila daje od ZZD določen aranžer romanja tov. Košnik Joža, Ljutomer.

„Celjska kulturna pisma“

Pisec celjskih kulturnih pisem v »Sloveniji« je že svoječasno modroval o vzrokih neuspešnega razvoja knjižnice »Delavske zbornice« v Celju itd.

V zadnji številki postavlja list trditev, da je celjsko delavstvo organizirano predvsem v »svobodnih« organizacijah, dočim ZZD pripisuje le del delavstva v Mestni elektrarni. Ne bomo se spuščali s piscem članka v polemiko, ker pisec v »Sloveniji« sam dokazuje svoje nepoznanje o pripadnosti delavstva strokovnim organizacijam, ker najbrže meni, da ZZD spi spanje pravičnega kot JSZ v Celju, ali pa se še ni znašel v novem položaju in še vedno misli na zlate čase, ko so kraljevale same »svobodne« organizacije. V svojih izpadih obdeluje sedanji svet Delavske zbornice, češ, da obstoji iz ljudi, ki se s strokovnimi vprašanji nikoli niso ukvarjali, zanima pa nas, v čem je izkazana strokovna sposobnost bivših svetov. Če morda samo v tem, da se je za časa »svobodnih« svetov knjižnica Delavske zbornice obohatila z velevažno svetovno socialno literaturo, kakor »Farovska kuharica«, »Decameron«, »V krempjih inkvizicije« itd.

Lažna je trditev, da je pod upravo sedanjega sosveta odpovedan kakšen prostor JSZ, ker razpolaga ista z lepim prostorom, katerega pa toliko uporablja, da niti enkrat na teden ne izprazni poštnega nabiralnika. Gospodom tudi ni prav, da so prišli v dvorano revni dijaki iz naših industrijskih revirjev, ki obiskujejo v Celju srednjo šolo. To so predvsem sinovi

ubogih delavcev, zato o tem vsako debato odklanjamo. Časi, ko so bili v raznih delavskih institucijah patentirani delavski voditelji vseh barv od rudeče do bele, so minili. Sicer pa si delavstvo gotovo ne želi takšnega gospodarstva, kot je bilo poprej v delavskih institucijah, da je od vsega inventarja kuhinje DZ v Celju, ki je menda ni likvidiral »Juroras«, temveč »sposobni strokovničarji« vseh barv, ostalo samo 10 komadov kamnov od kadi za zelje in repo. »Delavska politika«, kateri se poznajo časi kislih kumarov, z užitkom ponatiskuje celjska pisma iz »Slovenije«, pa naj mesto svojih resnih opozoril in klincev »Slovenskemu delavcu« raje navede svoje pozive glede likvidacije nekdanje javne kuhinje v DZ na naslov, ki je njej boljše znan kot »Slovenskemu delavcu«.

Brat bratu ni bil brat

Francozi so poraženi. Strašna je bila beda in revščina milijonov beguncev. Ko čitamo, kako so Francozi te francoske reveže odirali, šele prav razumemo duhovno razdejanje Francije, ki ni moglo končati drugače, kakor s propastjo. Za steklenico kisle vode so begunci plačevali po 2 franka, za eno jajce 10 frankov, za zelo skromno kosilo 75 frankov. Toliko smo včasih slišali o duhovni sili Francije, taka poročila pa ta narod kažejo v zelo žalostni luči.